

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства

(назва)

Кафедра загального та слов'янського мовознавства

(назва)

Російське письмо: теорія, історія, практика

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра

(назва освітнього ступеня)

035.03 Філологія. Слов'янські мови і літератури

(переклад включно)

(шифр і назва спеціальності)

(Шифр за ОПП ПП 5.02в)

Дніпро
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Дніпровським національним університетом імені Олеся Гончара
(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: проф. Пристайко Т. С.

Обговорено та схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки/спеціальністю 035 Філологія; 014.01 Середня освіта (українська мова і література); 6.020303 Філологія (українська мова та література, російська, англійська, німецька, французька, китайська, японська, англійська /переклад/)

“30” серпня 2017 року, протокол № 1

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Російське письмо: теорія, історія, практика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 035.03. Філологія. Слов'янські мови і літератури (переклад включно)». Освітня програма «Російська мова і література»..

Предметом вивчення навчальної дисципліни є російський алфавіт, графіка та орфографія як складові частини російського письма у історичному, теоретичному та практичному аспектах.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Російське письмо: теорія, історія, практика» базується на знанні теми «Письмо» навчальної дисципліни «Вступ до мовознавство», розділів «Російський алфавіт», «Графіка», «Орфографія» навчальної дисципліни «Сучасна російська мова», теми «Виникнення слов'янської писемності» навчальної дисципліни «Старослов'янська мова».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Письмо та його типи. Алфавіт та графіка як фактори російського письма: історія і сьогодення.
2. Орфографія як фактор письма у ретроспективі та перспективі.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Російське письмо: теорія, історія, практика» є проаналізувати російський алфавіт, графіку та орфографію як складові частини російського письма; розглянути ці складові у історичному, теоретичному та практичному аспектах.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Російське письмо: теорія, історія, практика» є:

- 1) ознайомити студентів з історичними шляхами розвитку російського алфавіту, графіки і орфографії;
- 2) систематизувати знання студентів щодо принципів російської графіки та орфографії;
- 3) розглянути сучасний стан російського алфавіту, графіки та орфографії;
- 4) дослідити тенденції подальшого розвитку російської орфографії;
- 5) сформувані навички графічного та орфографічного аналізу слів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: основні сучасні концепції щодо російського письма; принципи російської графіки та орфографії; історичні витоки російського письма.

вміти: застосовувати знання з курсу в процесі викладання російської мови; використовувати графічний та орфографічний аналіз для підвищення грамотності учнів; проводити роботу з виправлення та запобігання орфографічних помилок.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Письмо та його типи. Алфавіт та графіка як фактори російського письма: історія і сьогодення.

Тема 1. Письмо як факт культури людства. Визначення письма. Загальні історичні умови та час виникнення письма. Піктографічне, ідеографічне, логографічне, силабічне, буквенно-звукове письмо. Тип сучасного російського письма. Фактори, що впливають на вибір системи письма.

Тема 2. Історія виникнення та розвитку російського письма та алфавіту. Загальні історичні відомості про російське письмо. Питання про докириличне письмо. Коротка характеристика кирилиці. Історичні зміни російського алфавіту.

Тема 3. Основні характеристики російського алфавіту. Склад алфавіту. Порядок літер у алфавіті. Накреслення букв сучасного російського алфавіту. Назви букв. Алфавітні значення букв сучасного російського алфавіту.

Тема 4. Сучасна російська графіка. Скорочений нарис історії російської графіки. Головна задача і сутність російської графіки. Фонематичний та позиційний принципи російської графіки. Сфера дії позиційного принципу графіки. Порушення та обмеження позиційного принципу графіки. Значення букв, що обумовлені графікою. Склад опорних написань. Методика графічного аналізу.

Змістовий модуль 2. Орфографія як фактор письма у ретроспективі та перспективі.

Тема 5. Російська орфографія. Розділи орфографії. Принципи орфографії. Головний принцип російської орфографії, його порушення та обмеження. Звукові значення букв, які обумовлює орфографія.

Тема 6. Класифікація та характеристика правил орфографії. Поняття орфограми. Методика орфографічного аналізу.

Тема 7. Основні факти історії та теорії російської орфографії.

Тема 8. Основні пропозиції щодо удосконалення російської орфографії

3. Рекомендована література

1. Букчина Б.З., Калакуцкая Л.П., Чельцова Л.К. Письма об орфографии. М., 1969.
2. Ветвицкий В.Г., Иванова В.Ф., Моисеев А.И. Современное русское письмо. М., 1974.
3. Вопросы русской орфографии. – М., 1964.
4. Гвоздев А.Н. Избранные работы по орфографии и фонетике. – М., 1963.
5. Григорьева Т. Три века русской орфографии (XVIII – XX вв.). – М.: Элпис, 2004. – 456 с.
6. Зиндер Л.Р. Очерк общей теории письма. – Л., 1987.
7. Иванова В.Ф. Современный русский язык. Графика и орфография. – М., 1976.
8. Иванова В.Ф. Трудные вопросы орфографии. – М.; 1982.
9. Истрин В.А. 1100 лет славянской азбуке. – М., 1988.
10. Кайдалова А.И., Калинина И.К. Современная русская орфография. – М., 1971.
11. Кузьмина С.М. Теория русской орфографии. – М., 1981.
12. Лопатин В. В., Лопатина Л. Е. Правила русской орфографии и пунктуации. Полный академический справочник. – М.: Эксмо, 2008. – 480 с.
13. Моисеев А.И. Звуки и буквы. – Л., 1969.
14. О современной русской орфографии. – М., 1964.
15. Обзор предложений по усовершенствованию русской орфографии. – М., 1965.
16. Орфография и русский язык. – М., 1966.
17. Орфография собственных имен. – М., 1965.
18. Панов М.В. И все-таки она хорошая! Рассказ о русской орфографии. – М., 1964.
19. Правила русской орфографии и пунктуации. – М., 1956.
20. Предложения по усовершенствованию русской орфографии. – М., 1968.
21. Розенталь Д.Э. Справочник по правописанию и литературной правке. – М., 1989. – 3-е изд. – М., 2001.
22. Селезнева Л. Б. Категории и единицы современного русского письма. – Волгоград, 2007. – 227 с.
23. Селезнева Л.Б. Современное русское письмо (системный анализ). – М., 1981.
24. Шапиро А.Б. Русское правописание. – М., 1961.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання – опитування під час практичних занять, виконання вправ, тестування.